

Kerk

M A G A Z I N E

Onafhankelijk facilitair vakblad voor kerken

Een rondje om de kerk

Een goed ingerichte buitenruimte versterkt het gebouw

Schuren en krabben in de Gereformeerde kerk in Andijk • Oude kerkmuren schoonmaken met sponsjes van 5 mm • Een bon voor de collecte • Beurs Kerk & Gemeente 2015 • De deur van de Oud-Katholieke kerk in Amersfoort • Van Noord verhuist predikanten en hun boeken

Reinigen met respect

Dit verhaal gaat over sponsjes. Sponsjes van ongeveer 5 mm, met iets er in. Die sponsjes maken uw vuile kerkmuren schoon. Voorzichtig. Het vuil verdwijnt, de jaren blijven er op zitten.

Tekst: Kees Posthumus

Foto's: Spongeblasting

een snelle temperatuurdaling de stenen aantasten. Bij kauwgum op de straat kan dat wel, bij middeleeuwse muren niet.

Je kunt ook stralen met een combinatie van straalgrit en water, om het stof tegen te houden, maar dat brengt veel water in een kerk waar de luchtvochtigheid doorgaans toch al hoog is. Je moet dus op zoek naar een methode die het vuil verwijdert en tegelijkertijd de muren heel laat.

Dat is ook van belang voor ornamenten in de kerk. Ken je die waterspuwers aan de buitenkant van de kerk?

Die ontlene hun karakter aan hun strakke belijning. Als je dat keihard gaat stralen, wordt het ornament minder scherp en de lijnen vervagen. Angstaanjagende drakenkoppen worden dan schoothondjes.”

In het Belgische Halle, ten zuidwesten van Brussel, staat een gotische kerk uit de vijftiende eeuw, de Sint-Martinusbasiliek of Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. In weer en wind en veelgebruikt: Halle is een bedevaartsoord.

Het interieur van de kerk was fors vervuild door eeuwenlang gebruik. Waarschijnlijk had iemand de muren wel eens behandeld, maar nu was ingrijpen was hard nodig. De muren en het plafond van de kapel waarin bedevaartgangers hun kaarsen aanstaken, waren bedekt met een dikke laag roet.

Het schoonmaken ervan moest

gebeuren met respect voor de oude muren. Het vuil moest er af, maar de jaren moesten blijven zitten.

Hoge druk

Eric Odijk weet hoe je dat moet doen: reinigen met respect voor het monument. Hij werkt bij Spongeblasting Benelux uit Goes. Het bedrijf levert apparatuur en sponsjes, die zijn ontwikkeld door het Amerikaanse SpongeJet Inc..

Odijk: “Je hebt verschillende methoden om de muren schoon te maken. Het kan met water en hoge druk, maar dan maak je de stenen kapot. Je kunt schieten met ijs, maar ook dat zal door

Stofzuiger

Laten wij het woord stralen vergeten, dat klinkt te agressief. Het gaat om schoonmaken. Met sponsjes. Sponsstralen.

Odijk: “Bij het stralen met sponsjes wordt gebruik gemaakt van een speciaal hiervoor ontwikkelde straalmachine. Kleine sponsjes worden hiermee tegen de muur of een andere oppervlak gespoten, precies hard en zacht genoeg.

Deze sponsjes raken de muren, deuken in waardoor lucht ontsnapt, nemen het vuil in zich op en vallen gevuld met lucht terug op de grond.

Eventueel stof dat hierdoor los komt,

wordt voor het grootste deel mee opgezogen. De sponsjes vallen op de grond en kunnen met een schep of een speciale stofzuiger worden verzameld.” Dit heeft grote voordelen. Helemaal stofloos werken zal niet lukken, maar wel stofarm. Grote stofwolken, die ander werk in de omgeving onmogelijk maken, ontbreken, evenals een te veel aan water omdat alles droog werkt. De belasting op het milieu is nihil. Ook voor de mensen die het werk doen is de methode minder belastend. Het belangrijkste blijft: schoon zonder schade. Dat wil zeggen: wanneer je aan die sponsjes nog iets toevoegt.

Straalmiddel

Odijk: “Zo kun je los zittend stof en vuil wegnemen. Maar je hebt vaak iets extra’s nodig. Wij kunnen in die sponsjes iets doen, waardoor het te reinigen oppervlak schoner wordt, zonder de druk te verhogen en schade aan te richten.

Dat kan variëren van een droog schoonmaakmiddel of plastic balletjes tot glas, aluminiumoxide in verschillende ruwheden of zelfs staal. In de basiliek in Halle wordt schoon gemaakt met een sponsje waarin een zeer fijn straalmiddel zit opgesloten. Door te werken met een zeer lage druk kan men al het vuil weg nemen terwijl de kalkzandsteen nauwelijks wordt bewerkt. Na het straalwerk ziet het interieur er nog steeds oud uit, maar wel schoon.”

Er zijn wel meer dan twintig soorten sponsjes van simpel en zorgvuldig reinigen, via selectief lagen strippen tot hard stralen. Ze zijn zelfs te mengen, waardoor je de eigenschappen kunt combineren. En het werkt op allerlei oppervlakken: staal, aluminium,

kunststof, glas, verflagen, coatings, steen, beton en veel meer. Deze manier wordt veel gebruikt in de industrie, maar ook voor het schoonmaken van zeiljachten. Ook bij complexe zaken zoals asbestsanering wordt het toegepast. Het gaat steeds om de perfecte combinatie van het sponsje met het juiste middel en exact de druk die nodig is.

Recyclen

Als de sponsjes vuil en al van de muur zijn gestuiterd, worden ze met schep of stofzuiger opgeruimd. Dan gaan ze de recycler in. Die trilt het stof uit de sponsjes, verwijdert de sponsjes die versleten zijn en doet de gezuiverde sponsjes terug in de straalmachine. Een sponsje gaat in dit specifieke geval 4 tot 6 keer mee. We hebben andere situaties meegemaakt waar meer dan 10 keer kan worden gewerkt met hetzelfde sponsje voordat het is opgebruikt. In Nederland hebben wij onder andere delen van het fort 't Hemeltje in Houten schoon gemaakt, onderdeel van de Hollandse Waterlinie. De bakstenen met voegen werden schoon, zonder aangetast te worden.

Wereldwijd worden veel kerken met deze methode schoon gemaakt. Voor alle duidelijkheid: wij voeren het werk niet zelf uit. In Halle werken wij samen met Altritempi uit Brasschaat.”

